

תמורה ח

משה שווערד

1. ספר עבודה ברורה- ז:

מוכרין אותו. לכאורה קשה, דצגמ' פסחים (דף פט:): איתא, דהמוכר עולמו ושלמיו לא עשה ולא כלום, ונפשטות ה"ה צבור, וא"כ איך תנן התם דאפשר למכור צבור. וע' בחידושי הגרי"ז (ערכין ד: ד"ה והנה מה שמקשים) שמציא מהגר"ח, דהא דאי אפשר למכור עולמו ושלמיו הוא משום דאי אפשר להחליף את המתכפר, ולעולם המתכפר הוא הצעלים הראשונים, אבל צבור אינו כן, דצבור המתכפר תלוי צמי שהוא עכשיו הצעלים, וממילא אפשר להחליף את המתכפר, וממילא אם מוכר את הצבור כיון דעכשיו הלוקח הוא הצעלים הרי הוא המתכפר והצבור קרצ עליו, ומשו"ה שפיר מועיל המכירה, וע"ע בחדושי רבנו תייס הלוי (הלכות ערכין).

2. ספר עבודה ברורה- ז:

לא שנו אלא בזמן הזה וכו', אבל בזמן שבית המקדש קיים וכו'. ד"ל חדושי מרן רי"ז הלוי (הלכות בכורות עמוד 104): וביסוד החילוק דמחלקינן בין בכור בזמן הזה דלא חזי להקרבה לבזמן המקדש צ"ע, דהרי בעיקר החפצא ליכא שום נפקותא בין בזמן הזה לבזמן שבית המקדש קיים, וגם בכור בזמן הזה קאי מעיקר דינו להקרבה לכשיבנה המקדש, ורק דאין יכולין עתה להקריבו, ובמה נשתנה דין החפצא שלו להיות ממון בעלים. ולכאורה מוכרח מזה, דהדין דלית לכהן זכיה בגויה אין זה מעיקר דין החפצא של בכור, כי אם דהוא דין בפני עצמו של הפקעת דין בעלים וזכיה מחמת זה שעומד להקרבה, ועל כן תלוי פשוט במציאות אם עומד להקרבה או לא.

3. הערות הגרי"ש אלישיב מסכת תמורה דף ח עמוד א

אלא לאו בתם. הקשה בשטמ"ק (אות ג') למאי דס"ד השתא דמיירי בבכור תם אמאי איצטריך בזה לאזהרת לא תפדה, פשיטא דלא אשכחן פדיון בתמימים.

ויש ליישב דהרי מצינו לעיל כמה לאוין שאינם חלים ואעפ"כ הזהירה התורה עליהם דעצם המעשה הוא בלאו [ע"ל לעיל ה'. ד"ה והרי חרמים], וא"כ אפ"ל דה"ה הכא אע"ג דפשיטא דלא מהני פדיון מ"מ חידשה התורה דבבכור איסורא נמי איכא.

אלא לאו בתם. ע' נשטמ"ק (אות ג') שהקשה, דא"כ למה כתיב "לא תפדה", הלא פשיטא דאינו נפדה כיון דלא שייך פדיון בתם, ונשאר בקושיא. וע' בשיעורי הגרמ"ד שמתוך דזכור היה שייך פדיון גם בתם, ואין הכוונה לדין פדיון קדשים שמזינו צפסולי המוקדשין, זה באמת לא שייך בתם, אלא הכוונה דהו"א שפדה צדין "פדיון זכור", שהרי זכור אדם יש דין פדיון וכן צפטר חמור, ואם היה שייך פדיון של פרשת זכורה גם זכור בהמה טהורה ודאי דהיה מועיל גם בתם, דרק פדיון של קרבנות לא נאמר אלא בתם, אצל "פדיון זכור" שייך בתם, ולהכי כתיב "לא תפדה" לאשמועינן דזכור בהמה טהורה אין לו "פדיון זכור", עכ"ד, (וע' בדברינו ברש"י ד"ה זכור נאמר לא תפדה שהצאנו עיקר דבריו).

וכן מצוה צפטר החינוך (מזוה ש"ג), וז"ל: מפני שהתורה ציונה לפדות פטר חמור, אולי יעלה על דעתנו לפדות גם כן זכור בהמה טהורה צהמה אחרת, על כן באחנו המניעה בזה שלא נפדה אותו לעולם, ואפילו עבר ופדהו אינו פדוי. ועל זה נאמר (במדבר יח: יז) "אך זכור שור או זכור כשב או זכור עז לא תפדה קדש הם".

דף ח'. בגמ' כהנא שנתערבה ולדה זולת שפחה כו' וחולקין חלק אחד על הגורן, ציצמות ז"ט ע"צ פריך פשיטא דאין להם אלא חלק אחד, פי' דהדין הוא דתרומה שצריך ליתן לכהן אין נותן כל התרומה לכהן אחד אלא מחלקו לכמה כהנים וא"כ הכא נהי דגם וולד שפחה מותר באכילת תרומה מ"מ עכ"פ אין לו חלק מיוחד אלא אוכל מכח רבו ופשיטא דאין לשתיהם אלא חלק אחד, ומשני דה"ק חלק "כאחד" פי' דוקא כשצאו שניהם כאחד נותנין להם, אצל כשצא א' לחוד אין נותנין לו כלל דקסבר אין חולקין לעצד אא"כ רבו עמו שמא יתקוהו מתרומה ליוחסין אצל השתא שלא יתנו אלא לשניהם יחד חלק א' שפיר לא יעלוהו ליוחסין.

והנה מקושית הגמ' שם דפריך פשיטא שאין להם אלא חלק אחד מצוה שהי' שיעור צהחלקים כמה הי' צריך ליתן לכל כהן וכהן, וכבר תמה צ"ערוך לנר" שם דלא מזינו שיעור אלא צמעשר עני צפ"ח דפאה כמה נותן לכל עני ועני, אצל צכהן נהי דהדין הוא שאין נותן הכל לכהן אחד מ"מ לא מזינו איזה שיעור חלק יתן לכל כהן וכהן, ועיי"ש ש"כ דמכאן ראי' לדברי המשנל"מ פ"ו מהל' מחנות עניים דגם גבי תרומה נהי דחטה א' פוטרת הכרי מ"מ צריך ליתן לכל כהן כדי שיעור נחיה יעוי"ש.

6. הערות הגרי"ש אלישיב מסכת תמורה דף ח עמוד א

ירעו עד שיסתאבו. הקשה בשטמ"ק (אות ו') הרי הכהן חייב להקריבו תוך שנתו (ר"ה ו' ב) ותירץ דכוונת המשנה דדוקא תוך שנתו ירעו עד שיסתאבו. עוד כתב לתרץ דבבכור תערובות ליכא בל תאחר אם ממתין עד שיאכל הוא עצמו, וצ"ב איזה היתר יש לאיסור בל תאחר בשביל שיוכל לאוכלו בעצמו.

גם עיקר קושייתו ותירוצו קשה דהרי קי"ל (ר"ה ו' א) דכיון דעבר עליו רגל אחד עובר בעשה, ואמאי תלה קושייתו ותירוצו בתוך שנתו.

וע"ע בתוס' הגרע"א במשנה ביבמות (י"א, ה') שהקשה כקושיית השטמ"ק, ובתפארת ירושלים שם תירץ דבלא תעשה דהוא בשב ואל תעשה אינו מחוייב להפסיד ממונו, עיי"ש. ודבריו צל"ע דאין זה נחשב מפסיד דהרי בכל מקרה מחוייב להקריב את הבכור, ומה שלא יוכל לאוכלו לאחר ההקרבה מחמת ספק איסור זרות לא חשיב כלל הפסד ממונו. [דאיסורא הוא דרמיא עליה, ולא הוצאת ממונו].

ולכאורה צ"ל שירעה עד שיסתאב אך ורק עד רגל ראשון. אך קשה א"כ מה תובע הגזבר, ומאי פריך דליתי גזבר ולשקליה. וי"ל דהנה תוס' ר"ה (ו' ד"ה יקריב) כתבו דהגזבר יכול לכפות אפילו מקמי דאתי לידי בל תאחר אם רואה שהמחוייב בקרבן מבזבז את ממונו. ולפ"ז הכא נמי יש לו לגזבר לתבוע מהכהן שלא יתן לבכור לרעות במקום הפקר שמא יפול בו מום ויפסל מהקרבה. [א"ה. ואעפ"כ אי הוי הבכור ממון כהן מבואר בגמ' דאין כח לגזבר להוציא מהם את הבכור. ואע"ג דבמחוייב עולה ממשכנים אותו להוציא ממון ולהקריב את הקרבן, י"ל דשאני הכא שאינו מבטל לגמרי את המצוה].

7. ספר יד בנימין

ובאמת כבר הרגיש צה בשטמ"ק נסוגיין וכתב די"מ הא דירעו עד שיסתאבו היינו עד שנה אבל משנה ואילך עובר צל תאחר, עוד הביא צס י"מ דדוקא צכור ודאי עובר על צל תאחר אבל צכור תערובת ליכא צל תאחר, ר"ל דוקא היכי שהנעלים מחוייבין ודאי ליטנו לכהן איכא צל תאחר אבל כאן שיש על כל אחד הספק שמה הוא הבהן צכה"ג אינו עובר צצ"ת, אבל הדבר צ"צ דהא מ"מ הצכור הוא ודאי מחוייב ועומד להקרבה ואמאי לא יהי ע"ז צ"ת, וצ"ע צכוונת השטמ"ק ויצואר עוד להלן.

שם בגמ', צכורן ירעו עד שיסתאבו כו' אלא לאו צומן שציהמ"ק קיים, מקשין האחרונים ז"ל האין אמרי' כאן דצכורן ירעו עד שיסתאבו הא יעבור על צל תאחר כיון דיש כאן צכור ודאי שראוי להקרבה רק הספק על הנעלים מי הוא הכהן, וכי משום פסידא דממון נחיר לו לעבור על צל תאחר, כן תמה טובא צ"תפארת ישראל" על המשנה דיצמות שס פ"א מ"ח, וכן הביא קושיא זו צחורעק"א ז"ל צס צעל ה"הקרצן עדה" צשירי קרצן על הירושלמי דיצמות שס ונשאר צל"ע, (וע"ע צס' "טל תורה" צסוגיין).

ואמנם צמנ"ח מ' תל"ח נקט צפשיטות דרק צל תאחר אין הירש עובר אבל צעשה עובר וכלמשמע מלשון הצעיא דר"ז (ר"ה שס ו' ע"צ) דשפיר קריין צי צורש "וצאת שמה והצאתס" וגו'.

וב"ערוך לנר" ליצמות צ"ט ראיתי שכ' ליישצ דהא דקתני צכורן ירעו עד שיסתאבו מיירי שהצכור נולד אבל אציהן ושניהן יורשין מספק כל אחד שמה הוא ולד הכהנת, וקי"ל צר"ה ו' ע"צ דירש אינו עובר צל תאחר, והוסיף דיהי' משמע לפי"ז דגם צעשה אינו עובר, ור"ל דצעלמא קי"ל כיון שעבר עליו רגל א' עובר צעשה דכתיב "וצאת שמה והצאתס" וכדאמרי' ר"ה ו', אבל הכא צירש אפי' צעשה אינו עובר.

8. ספר עבודה ברורה

אנן יהבינן ליה לכהן במומייהו. לשון הגמ' צ"ב קצת, דמשמע דבזמן הזה צריך להמתין עד שיפול בבכור מום ורק אז ליתנו לכהן, וזה אינו, דודאי אפשר ליתנו בעודו תמים, אלא כוונת הגמ' היא, דמעיקר הדין יש חיוב נתינה לכהן גם בבכור בעל מום, וממילא בזמן הזה אע"ג שאין הקרבה וצריך להמתין עד שיפול בו מום, אכתי יש חיוב נתינה, אבל לעולם יכול ליתנו לכהן כשהוא תם והכהן יטפל בו עד שיפול בו מום, (ע' במשנה בכורות כו: וברש"י שם ד"ה ליטפל בבכור).

9. ספר עבודה ברורה

אלא פשיטא בתמין [והלין הוא דלא מצי מזבני הא כהנים ודאין מזבנין]. כצ"ל, שטמ"ק (אות י"ג), וכעין זה היא גירסת הב"ח וצאן קדשים. ופירושו, דרב משרשיא מדייק מדקתני בכורן ירעו עד שיסתאבו, דהיינו שאין להם כלום

בבכורם עד שיפול בו מום, ומשמע שזה דוקא כאן שכל אחד הוא ספק כהן, אבל כהן ודאי יש לו בבכורו גם קודם שנופל בו מום, ועל כרחך היינו משום שכהן ודאי יכול למכור בכורו, ומוכח דלא כרב נחמן.

וצעולת שלמה כתב, דמקושית הגמ' כאן מוכח חידוש גדול, דאע"ג דהמוציא מחצרו עליו הראיה, אסור למוכרו, כיון דספק הוא ושמא לאו שלו הוא. וקשה מכאן על מה שכתב בקונטרס הספקות (כלל א' אות ה'), דבספק ממון דקי"ל המוציא מחצרו עליו הראיה אם קידש צו את האשה ודאי מקודשת דשלו הוא ממש. וע"ש שכתב ליישב, דצכל ספק ממון קונה ביאוש, ומשו"ה הוי ודאי ממון שלו, וכאן לא שייך לקנות ביאוש, עכ"ל. ולדבריו הפירוש צגמ' כאן כפשוטו, דכהן ודאי יכול למכור בכורו משא"כ ספק כהן, ומוכח דלא כרב נחמן.

10. תוספות מסכת תמורה דף ח עמוד א

אילימא בזמן הזה והא דומיא דשלמים קתני - ובפ"ק דב"ק (דף יב:) פרש"י דבזמן בית המקדש איירי דהא קרא בשבועת הפקדון איירי בזמן בית המקדש הוא דמחייבין ליה אשם ונראה דמש"ה נקט הכא דומיא דשלמים ולא רצה לומר כדפרש"י בב"ק (שם) משום דבלאו הכי צריך לומר דומיא דשלמים כדי להוכיח דבתם איירי ולא בבעל מום כדאמרינן בסמוך.

11. ספר עבודה ברורה

בחוצה לארץ. ע' בשטמ"ק (אות ב') שהקשה, למה אמר רב נחמן דהמשנה (מעשר שני פ"א מ"ב) דתנן דבכור מוכרין אותו תם חי איירי בזמן הזה, הלא יכול לאוקמה אפילו בזמן הבית ובבכור בחוצה לארץ שאינו עומד להקרבה. ומתוך, דניחא לאוקמה בזמן הזה שהמשנה נשנית אחר החורבן, אבל הברייתא דומעלה מעל בה' וכו' איירי בזמן הבית, ע"כ. ובשטמ"ק (כ"ק יב:) מובא עוד תירוץ בשם הרא"ש, דלא רצה רב נחמן לאוקמה להמשנה כר' שמעון דוקא, וניחא ליה טפי לאוקמה בזמן הזה ואליבא דכולי עלמא. ובשם תוס' שאנץ מובא שהמשניות והברייתות נשנו בארץ ישראל לכך לא בעי רב נחמן לאוקמה בבכור בחוץ לארץ.

12. ספר עבודה ברורה

על מי מרצה הקרבת הבכור

אמר לו ר' יוחנן בן נורי וכו'. נשפת אמת (לעיל צמוד א') הקשה, מאי מקשה לרצ נחמן מדברי ר' יוחנן בן נורי במתניתין, הרי מתניתין איירי לענין תמורה, וזוה לא צריך שיהא צעל הקרצן עד כדי שיכול למוכרו, והראיה, דישראל יכול להמיר

✓ אולם אין זה דבר פשוט שאין הכהן מתכפר צכור, דצחדושי רצנו חיים הלוי (הלכות ערכין) משמע שלאחר הנתינה הכהן הוא המתכפר, אלא דמבואר שם דרק צגלל שהכהן נהיה הצעלים הוא המתכפר, וא"כ שפיר פריך הגמ' דמדברי ר' יוחנן בן נורי מוכח שהכהן הוא צעלים על הצכור ויכול למוכרו, (וע"ע להלן צד"ה צכור צצית הצעלים עושה תמורה, צצית הכהן אין עושה תמורה).

13. הערות הגרי"ש אלישיב מסכת תמורה דף ח עמוד ב

מיתיבי א"ל ר' יוחנן בן נורי. הקשה השפת אמת מאי ראייה הביאו מהא דממירין בבכור דחשיב ממוניה, הרי לכו"ע מהני תמורה במעשר בהמה (ע"ל י"ג א) אע"ג דלא הוי ממוניה. ויש להוסיף על קושייתו דהא מהני תמורה בחטאת ואשם (ע"י הבעלים) אע"ג דלכו"ע א"א למוכרם.

ותירץ השפ"א דדיוק הגמ' הוא מלשונו של ריב"נ, שנקט בלשונו שזכין מחיים, ומשמע דיכול הכהן למוכרו. אלא דיקשה לפ"ז אמאי נקט ריב"נ לשון שמשמעה זכות מכירה כאשר דין תמורה אינו תלוי כלל בדין זה. ולענ"ד הביאור בגמ' פשוט, דיסוד הנידון של רב נחמן הוא אם יש לכהן זכיה בבכור או דמשולחן גבוה קזכו. וזכות המכירה שיש לכהן אינה סיבה לזכות תמורה כי אם סימן, מהא דלא מצי מיזבו מוכח דאין לו זכיה בגוויה וממילא לא חשיב בעלים לענין תמורה. משא"כ מעשר בבית בעלים או חטאת ואשם פשיטא דחשיב בעלים לענין תמורה אע"ג דלא מהני מכירה מטעמים אחרים. [ע"י מש"כ לעיל ח'. ד"ה תיפוק ליה].

גדר דין הבעלים ישראל בבכור

קודם נתינה לכהן ולאחריה ולענין תמורה

בכור בבית הבעלים עושה תמורה, בבית הכהן אין עושה תמורה. כצ"ל, שטמ"ק (אות ז'). פי', הבעלים יכולים להמיר בבכור כל זמן שהוא בביתם, אבל משהגיע ליד הכהן אינם יכולים להמיר, וכעת מבינה הגמ' שגם הכהן אינו יכול להמיר, והא דתניא: "בבית הכהן אין עושה תמורה", הכוונה בין הכהן ובין הבעלים הישראל.

והנה ז"ל קהלות יעקב (צמורות סימן כ"ו ד"ה ונראה): ונראה ראיה שהצבור נחשב קרצנו של הצעלים, מדאמרינן דצעלים ממירים צו כל זמן שהוא צציתם, ואם תמצא לומר שאין זה קרצן שלהם כלל, הרי אמרינן (לקמן דף ע.) דאין אדם מתפס תמורה בקרצן שאינו שלו, ואע"פ שיש לו טוצת הנאה, מ"מ עכ"פ למ"ד טוצת הנאה אינו ממון לאו דידיה הוא, ויש לפלפל. וגם אפילו אי טוצת הנאה ממון, אי יש לו זכות רק צדין נתינה לכהן ולא צענין הקרצתו וקדושת קרצן שבו, לכאורה לא מתחבר שיהא יכול להמיר, דתמורה הוא על ענין קרצן שבו, ואמרינן דמתכפר עושה תמורה משום שהקרצת הקרצן הוא צעדו, וכיון דחזינן שהצעלים עושים תמורה בצבור משמע שהוא קרצנו של הצעלים. שו"ר צטמ"ק (לעיל דף ז': בהשמות אות ט"ו) צסם יש מפרשים דמלך טוצת הנאה נחשב צעלים, עכ"ל.

וע' צחדושי רצנו חיים הלוי (הלכות ערכין) שכתב, וז"ל: דצבור כיון דתלייה רחמנא צנתינה, על כן כל זמן שלא נתן הרי הוא צרשות צעלים, ולא מיצעי למ"ד טוצת הנאה ממון, א"כ הרי יש לצעלים גם דין ממון ציה, אלא אפילו למ"ד טוצת הנאה אינה ממון, מ"מ כל זמן שלא נתנו לכהן לא יצא מרשות צעלים, וכמבואר צתמורה (דף ח'): דצבור צצית צעלים עושה תמורה, והרי צתמורה הא קי"ל דמתכפר עושה תמורה, וצצבור הרי הכפרה שלו היא למי שהוא צעליו, וצעל כרחק דכל זמן שהוא צצית ישראל צעליו מיקרי, ומשום דרחמנא תלייה צנתינה על כן צעליו מיקרי עד שעת נתינה ועושה תמורה, עכ"ל.

ומבואר דנקט הגר"ח שיש להישראל שם מתכפר צצבור כל זמן שלא נתנו לכהן, ומשו"ה עושה תמורה. ולכאורה ציאור הדברים הוא, דאם הישראל לא יקיים דין נתינה לכהן מחיים והוא עצמו יצא

ויקריבנו במקדש הוי זה קרבן שלו והוא קרבן עזרו, וממילא שפיר יש לו שם מתכפר כל זמן שהזכור אללו. וע' בחדושי מרן רי"ז הלוי (הלכות זכורות עמוד נ"ד), וע"ע בדברינו לעיל (ד"ה אמר לו ר' יוחנן בן נורי).

וכל מה שנמצא עד כאן הוא לענין איך הצעלים ישראל ממיר עד שיתן לכהן, אכן צדרייחא כאן מצוה גם להדיח שזה פשוט שאין ישראל הצעלים עושין תמורה אחר שכבר נתן הזכור לכהן. ולכאורה קשה, הלא ישראל הוא המתכפר, ומה צריך שנתן הזכור לכהן והכהן זכה בו, אבל אכתי הוא המתכפר, דאי אפשר לשנות את המתכפר דקתני בגמ' פסחים (דף פט:): דהמוכר עולתו ושלמיו לא עשה ולא כלום, וצקלות החושן (סימן ט"ו סק"א) מפרש, דאע"ג שצדקשים קלים דממון צעלים הם יכול למכור זכות אכילת הצפר, אבל את הכפרה לא שייך למכור, וא"כ למה אין ישראל יכול להמיר צכור מטעם מתכפר אע"ג שכבר אינו צעלים על הצפר.

וצדבר אברהם (חלק א' סימן י"ד ענף ב') כתב לחדש, דצמקוס צעלים גמורים על גוף הקרבן אין המתכפר חשיב צעלים, ולפ"ז ניחא, דאחר נתינת הזכור לכהן כיון שהכהן נהיה צעלים גמורים אין ישראל יכול להמיר אע"ג דאכתי הוא המתכפר. [ולדבריו נמצא דבר חידוש, דהמוכר זכות אכילת צפר של קרבנו תו אינו עושה תמורה אע"ג דהוא המתכפר, ול"ע צזה. ועוד, דכל מקדיש על מנת שיתכפר בו

15. דף על הדף תמורה דף ח עמוד ב

בגמ': בכור בבית הבעלים עושין תמורה וכו'.

כתב חכ"א בקובץ קול התורה (קובץ ע"ב ע' נ"ד): הנה קיי"ל [לקמן ט א] דמתכפר עושה תמורה, וא"כ בכור דאינו של הבעלים אלא מתנה לכהן, ויש להקשות דאיך ימירו בו הבעלים, ובשטמ"ק ז' ע"ב (סקט"ו) כתבו דהוי כשלו דיכול ליתנו לכל כהן שירצה. וביאור דבריו הם עפ"ש"כ תוס' (ז' ע"ב) דא"צ מתכפר דוקא, אלא גם הבעלים עושים תמורה, וא"כ כיון שיש לו טובת הנאה ליתנו לכל כהן שירצה, מיקרי בעלים לענין תמורה, אע"פ שאינו מתכפר. ועל' בחידושי הגר"ח הל' ערכין (פ"ו הט"ז) שג"כ פירש עד"ז, וכתב דאם יש לו זכות ליתנו לכל כהן שירצה הרי הוא בעלים, אבל אם צריך ליתן לכהני משמר לא מיחשב בעלים ע"ש.

אמנם בקהילות יעקב על בכורות (סי' כ"ו) כתב דבכור נחשב קרבן של הבעלים ממש, וגם אחרי שנותנה לכהן הקרבן נקרב הבכור על שמו. ולפי"ז כתב בברכת פריץ (פר' בא) לפרש הפסוק בכתוב בכור "על כן אני זוכה לד' כו", דקאי על הבעלים, משום דנחשב ההקרבה על שם הבעלים, וא"כ הו"ל מתכפר ממש ע"כ.

קמט) ח: שנראה ככהן המסייע בבית הגרנות. יש מקשים דלכאורה ההסבר הוא דהישראל רואה שכהן זה מוכר לו הבכורות בזול ולכן יתן לו עוד בכורות כדי שיחזור הכהן וימכור לו בזול, אבל ליכא לפרש דהיינו משום דעושה לו הטובה שמוכר לו בזול, ולכן יתן לו עוד בכורות (מגדר שוחד) דא"כ אפי' מוכר לו

בגד בזול נימא דהוי כהן המסייע בבית הגרנות, אבל ע' בתוס' שכתבו (ד"ה לשון רש"י) דה"ת דאינו יכול לקבלו במתנה, וע"כ דעושה כן כדי לקבל מתנות אחרות, וא"כ קשה דלמה דוקא בכור וכנ"ל, וע' ברש"י ד"ה מיזבן זבנינו, דג"כ מוכח מדבריו דמתנה אסור [ולולי דבריהם יש לפרש דהכהן מוזיל בכור לישראל כדי שהישראל ירצה ליתנו בכורותיו כי יודע שהכהן יחזור וימכרם לו בזול, ולכן דוקא בכור אסור להזויל, ולפי"ז מותר לכהן ליתן הבכור במתנה, דלא שייך חשש שהישראל יתן בכורותיו כדי שהכהן יחזור ויתן לו במתנה, דהכהן אינו מרויח כלום על ידי זה].

ולכאורה י"ל דרש"י ותוס' סברי, דהאיסור לפייע בבית הגרנות היינו דוקא פעולה מוחשית שעושה כדי להרבות במתנותיו, ולכן דוקא כשהשוחד בעניני בכור גופא, בין במכירה בזול ובין במתנה, שם הוי כאילו צועק בקולי קולות באופן מוחשי שהוא רוצה בכורות בחזרה. משא"כ כשנותן איזה דבר אחר כשוחד, אין כאן האומדנא דמוכח שלזה כוון, ואינו בגדר מסייע בפעולות ממשיות. וע' סימן הבא.